

Legyen Ön is szkeptikus!

AZ EZOTERIKUS ŐRÜLETEK ORSZÁGA VAGYUNK. A tévéstudiókban szellemet űző táltosok és jövőbe látó boszorkányok adják a kilincset egymásnak, szinte nincs újság horoszkóp nélkül, és Dunát lehetne rekeszteni a „rákgyógyító” csodaszerekkel. Az áltudományok elleni küzdelem fővárosa lesz hétvégén Budapest, ugyanis nálunk rendezik meg a XIV. Európai Szkeptikus Kongresszust. A négy éve alakult magyar Szkeptikus Társaság főkételkedőjével, Vágó Istvánnal beszélgett Sziijártó Gabriella.

– Mégis, mi bántja a szkeptikusok csőrét?

– A homeopátia, a vízérkeresés, az inga, a biorezonancia, az auralátás, a jóslás, a horoszkóp, az iriszdiagnosztika, az ufók... Soroljam még?

– Nem, nem, már sejtem.

– Mi semmire se mondjuk, hogy ilyen nincs, ez hülyeség. Csakhogy tessék bebizonyítani nekünk, hogy mindez létezik és működik! Például a homeopátiánál ne az legyen a hír, hogy Mari néni (név és cím nélkül) meggyógyult tőle. Tudományos eredményeket, statisztikai adatokat szeretnénk látni arról, hogy a tesztben részt vevők hány százalékánál hatásos, milyen mellékhatások léptek fel és milyen arányban.

– Komolyan mondja, hogy nem létezik ilyen hatástanulmány a homeopátiás szerekéről?!

– Ugye, milyen hihetetlen? Pedig így van. Mi, magyar szkeptikusok is beszálltunk volna egy világméretű klinikai tesztbe, amelynek során a betegeket homeopátiás szerrel, klasszikus gyógyszerrel és placebóval kezelték volna. Aztán a görögországi vizsgálat előtt a homeopáták valamiért visszaléptek...

– Mitől ilyen elterjedtek mégis az ezoterikus irányzatok és az alternatív gyógymódok?

– Mert csodát ígérnek. Az élet bonyolult kérdéseire egyszerű, kézzelfogható választ adnak. A rendszerváltás után elárasztottak bennünket a jósnők, kuruzslók, csodagyógyítók, mágusok, asztrológusok. A sarlatánok egyre többen vannak, és egyre hatékonyabban érvelnek. Rezgésről, energiáról, a bolygók együttállásáról beszélnek, és ok-okozati összefüggésben álló történésnek állítanak be olyan eseményeket, amelyeknek semmi közük egymáshoz. És az emberek hisznek bennük.

– Talán mert hinni akarnak, amikor már nincs más kapaszkodó...

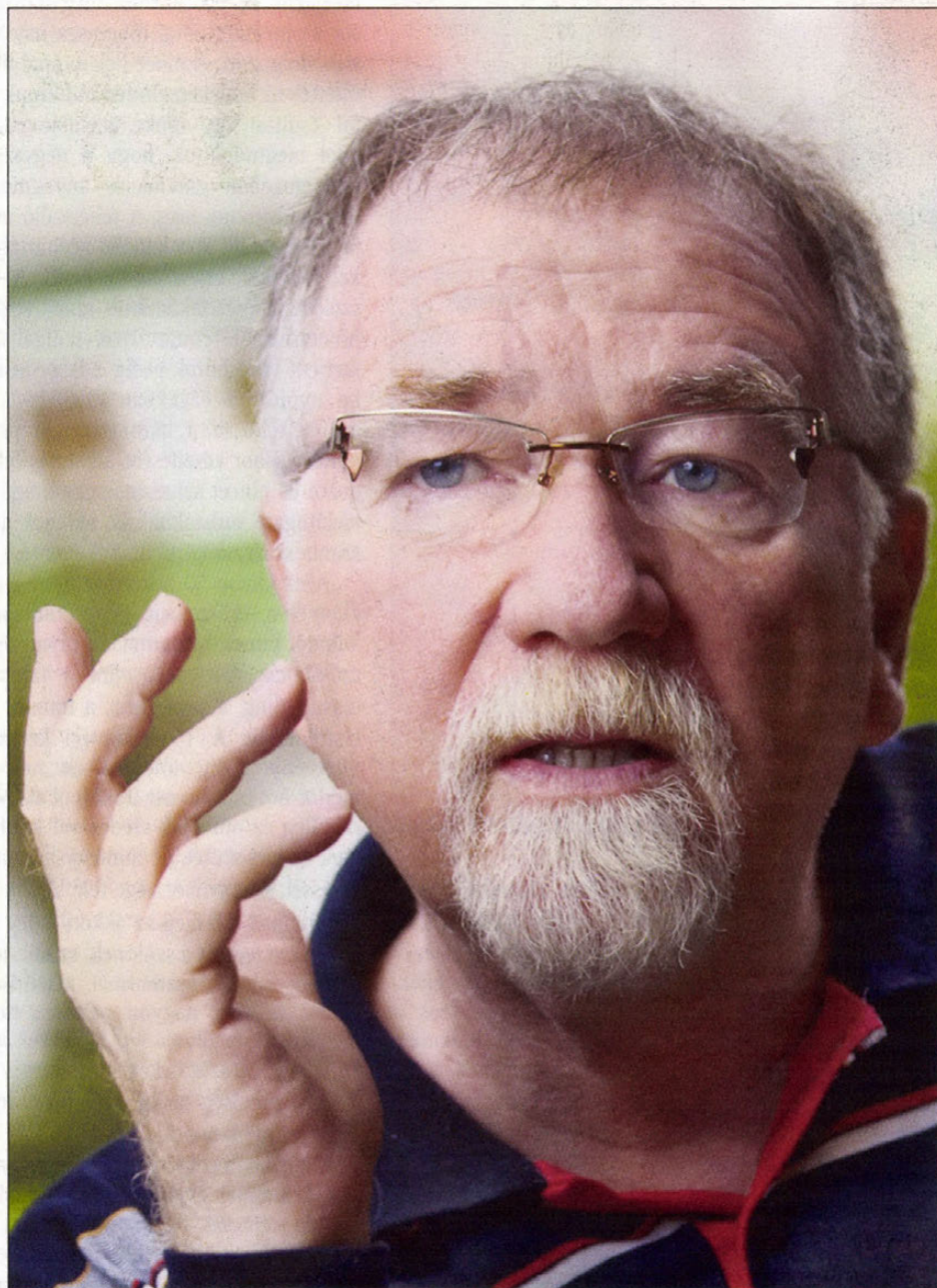
– Valóban gyakran ér bennünket az a vád, hogy elveszük az emberek gyógyulásba vetett hitét, miközben a remény maga is gyógyító erővel bír. Ebben kétségkívül van valami: az orvostudomány és a pszichológia is elismeri, hogy a szervezetnek van bizonyos öngyógyító mechanizmusa, amit mozgósítani lehet. Az említett placebohatás is bizonyítottan létezik, amikor egy készítmény annak ellenére hat, hogy nincs benne hatóanyag. Ugyanakkor mi azt mondjuk, hogy önmagában a hit nem elég, az nem váltja ki a bizonyított és bevált orvosi módszereket.

– Önök szerint a kollektív hitetlenség lenne a megoldás?

– De szép is lenne! Egyelőre az egyének saját felelősségérzetére igyekszünk hatni: legyenek szkeptikusak, azaz kételkedők, és próbáljanak utánajárni annak, ha valaki túl sokat ígér. Tájékoztódnak, kérdezzenek, legyenek tisztában azzal, mi miért történik velük. Ha valaki például úgy kezdi, hogy „brit tudósok megállapították”, már dobhatjuk is el a portékát. Ennél aljasabb, ha valaki valóban klinikákra hivatkozik...

– Ha már említi, biztosan volt erre is példa, ugye?

– Egyszer rászántam az időt, hogy az interneten utánanézzek egy rákot, cukorbeteg

NFMEH ANDRÁS PÉTER FFIVÉTF

VÁGÓ ISTVÁN 1949-ben született Budapesten (mellesleg a Vizöntő jegyében). Gyógyszer-vegyészmérnöknek tanult. A Riporter kerestetik vetélkedőben figyeltek fel rá, és egy barkochbajáték vezetésével bízták meg. Neve azóta szinte összeforrt a televíziós kvízműsorok (Legyen Ön is milliomos!, Mindent vagy semmit!, Párbaj, IQ – az ország tesztje) címeivel. Tíz éven át közösen vezette Grétsy Lászlóval az Álljunk meg egy szóra! nyelvművelő műsort. Először a Tényeket Tisztelők Társaságának volt elnökségi tagja, majd megalakulásától a Szkeptikus Társaságban tevékenykedik. 2005-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztí kerestjével tüntették ki, ugyanebben az évben megkapta a Pro Urbe Budapest- és az Aranyszarvas-díjat. Felesége, Vágó Judit újságíró, Péter fiuk a vendéglátóiparban dolgozik.

és még számos betegséget „gyógyító” teának. Kiderült, hogy a forgalmazó olyan külföldi professzorokra és klinikákra hivatkozott, amelyek nem is léteznek. Dobozonként 19 700 forintot kértek érte. Az elkeseredett rákos betegek persze megveszik, és közben nem kezelik magukat megfelelően. A teát előállító „professzornak” lelke rajta, legyen multimilliomos belőle. De kértem én: ha igaz lenne, hogy ez a tea meggyógyítja a rákot, hát nem forgalmaznák már világszerte, kutatásokkal igazolva a hatásosságát?!

– Mit tett ön, mikor erre rájött?

– Megírtam a blogomban.

– Csupán ennyi?! Miért nem vitte tovább az ügyet? Önre, már csak az ismertsége miatt is, jobban odafigyeltek volna.

– Pontosan ettől nagyobb a felelősségem is. Az is az igazsághoz tartozik, hogy ha a Szkeptikus Társaság feljelentené azokat, akik meggyőződésünk szerint ártanak embertársaiknak, a bíróság az állításunk tudományos igazságát nem vizsgálná. Ezzel szemben, ha a megtámadottak visszaperelnek bennünket a személyiségi jogok megsértése és gazdaságikár-okozás címén, valószínűleg meg fogják nyerni. Ellenben a Gazdasági Versenyhivatal büntetett már

meg gyártókat azért, mert olyat állítottak a termékükről, amit nem tudtak bizonyítani. Manapság röpködnek az olyan szavak, mint a zsirégető – az ember szeme előtt megjelenik a saját zsirja, ahogy ég; de ilyen nincs! Divatos a savasító-lúgosító kifejezés – pedig bármit eszünk, csak icipici határok közt mozdulnak el az értékeink. Egy időben meg minden ételt aszerint mérlegeltek, hogy koleszterint növel vagy csökkent. Aztán megmérték, hogy a tojásevés Guinness-rekorderének koleszterinszintje miként nőtt meg a verseny után – szinte sehogy.

– Apropó: hit! Vallással kapcsolatban miért nem fogalmaznak meg kritikát?

– A vallás és az ezoterikus hit között van egy nagy különbség. A hívó ember nem akarja mindennap a hitének kézzel fogható bizonyítékait látni, pláne nem vásárolt ezt kihasználó tárgyakat. Az ezoteriában hívó viszont, ha nem is apró-, de pénzre váltja a hitét: olyan ásványokat vesz magának például, amelyek „leveszik róla a rontást”. A beteg ember kapaszkodását is meg tudom érteni, de mondjuk a horoszkópfalókat nem. Az ezotéria sokmilliárdos üzlet. Amellyel szemben a kételkedők nem állnak nyerésre.

– Ezt igazolja az is, hogy amikor nemrég a Szabad Földben megszüntettük a horoszkóp rovatot, olyan olvasói nyomás nehezedett ránk, hogy hetek múlva visszaállítottuk.

– Minden tisztelem a szerkesztőségnek a próbálkozásért! Ajánlok az olvasóknak egy próbát. Kérlek meg egy családtagjuktól, hogy egyenként vágják ki a heti horoszkóp mondatát, anélkül, hogy megjelölnék, melyik csillagjegyhez tartoznak. Keverjék össze, majd válasszák ki, önök szerint mely mondatok vonatkoznak saját magukra. Ha sorozatosan, hétről hétre többet találnak el, mint egy tizenketted rész, akkor tényleg lehet benne valami.

– És mennyire hihettünk pár hete az ön főpolgármester-jelöltségében?

– Ez mások hirtelen ötlete volt, és csupán az újságokban jelent meg a hír, míg én magam jelöltként sehol. De bevallom, jólesett és hízelt, hogy egyáltalán felmerült a nevem.

– Önrel közismert a kiváló nyelvéreke. Felsőfokú nyelvvizsgálója van angolból, németből, franciából és spanyolból, de olaszul és portugálul is interjúképes, továbbá oroszul, svédül és lengyelül sem lehet eladni. Netán most is tanul valamilyen nyelvet?

– Igen, kínaiul. Halálosan izgatott, hogyan működik ez a nyelv, hogyan fejthetők meg a kínai karakterek, hogyan állnak össze ezek az egy szótagú szavak mondatokká. Bevallom, nehéz. De belekóstoltam a finn és a török nyelvbe is, ezek még a kínainál is komplikáltabbak. Ugyanis ezek hasonlítanak a legjobban a magyarra, amely szerintem a legnehezebb nyelv. És egyben a legszebb is. Komolyan mondom, ennyi nyelvtudással a tarsolyomban ezt higgyék el nekem.

A háromnapos kongresszus részletes programját megtalálják a www.szkeptikus.hu internetcímen.